

บทที่ 1

ที่มาและข้อมูลเบื้องต้นของผลงานชุด ปลาของวิสาข์

แรงบันดาลใจที่มีต่อปลาใต้ท้องทะเลธรรมชาติใต้ท้องทะเลคือ สถานที่อีกแห่งหนึ่งที่มีสิ่งมีชีวิตหลากหลายพันธุ์อาศัยอยู่ความงามของปลาชนิดต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นโลกอีกโลกหนึ่งในธรรมชาติงดงามด้วยสีสัน รูปทรง ยังคงบรรยากาศผสมผสานด้วยกันอย่างน่าอัศจรรย์ใจ

ด้วยเหตุของความงดงาม ข้าพเจ้าจึงนำรูปทรงต่างๆของปลาทั้งงดงามนี้มาถ่ายทอด โดยอาศัยความสามารถทางทัศนกรรม เช่น การเขียน การประดิษฐ์ ประดับประดับตัวปลาเหล่านั้น และสร้างบรรยากาศภายใต้ท้องทะเลให้ดูงดงามสะท้อนให้เห็นถึงความงามของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

1.1 มุมเหตุบังคาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานรูปปลาจำนวนมากแสดงออกและถ่ายทอดรูปทรงสีสันเป็นสิ่งมีชีวิตใต้น้ำ แสดงออกถึงการผสมผสานโลกที่มาจากความนึกคิดในจินตนาการ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งมีชีวิตเป็นความงามนำเสนอผ่านผลงานทางศิลปะที่มาจากแหล่งข้อมูลจริง และผสมผสานกับการสร้างสรรค์โดยการใช้ข้อมูลเรื่องปลาใต้น้ำนำมาสู่การจินตนาการ ตัวอย่าง เช่น ภาพประกอบข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลจังหวัดชลบุรีบางแสนความมีชีวิตของฝูงปลาภายใต้ท้องทะเล ภาพความงามความมีชีวิตตามธรรมชาติ ความแวววาวของเกล็ดปลา

ภาพประกอบที่ 1 : ความสวยงามของท้องทะเล

ภาพประกอบที่ 2 : สีสันทของปลาที่มีความสวยงาม

ภาพประกอบที่ 1-3 ในการเชื่อมโยงกันระหว่างผลงานของข้าพเจ้ามีที่มาจากความเป็นจริงของเนื้อหาและจินตนาการเป็นการสร้างสรรค์ระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งความฝัน (ภาพประกอบที่ 4)

ภาพประกอบที่ 3 : ภาพเกล็ดปลาใต้ท้องทะเล

ภาพประกอบที่ 4 : ภาพเกล็ดปลาในงานศิลปะ

1.2 ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

ภาพผลงานในลักษณะที่มีการแสดงออกถึงลักษณะของการดำรงอยู่ของฝูงปลาที่ว่ายเป็นฝูง ถ่ายทอดจินตนาการและแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าเอง ปลาแต่ละตัวมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เป็นเสมือน โลกในจินตนาการใต้ท้องทะเลที่มีความงามเป็นเหมือนอีกโลกหนึ่งซึ่งไม่คุ้นเคยกับสัตว์ต่างๆที่มีอยู่ต่างจากพื้นโลก ข้าพเจ้าได้แต่งเติมความนึกคิด ความฝัน จินตนาการให้กับปลาแต่ละตัวด้วยสีสันที่แปลกตาโดยการประดับประดาเช่นงานหัตถกรรม จากการเรียงกันของวัสดุบนรูปทรงปลา ด้วยความตั้งใจค่อยๆเรียงเป็นจุดๆด้วยสีสันแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ผลงานหัตถกรรมและการสร้างสรรค์ทางรูปทรง การแสดงออกผ่านรูปทรงปลา ในความหมายที่แตกต่างกัน ที่มนุษย์มีจินตนาการกับปลากันมาหลายยุคหลายสมัย แสดงออกถึงความงามแตกต่างกันใน (ภาพประกอบที่5-6) เป็นภาพผลงานที่ Made by nun in Xalapa,Sugar fish in a basket Veracruz,Lofbasket ซึ่งมีการสร้างสรรค์ผลงานด้านหัตถกรรม โดยวิธีการประดิษฐ์รูปปลาไว้ในตะกร้ามีการแสดงออกถึงการหาอาหารด้วยความอุดมสมบูรณ์ และภาพผลงานเซรามิกของ Ron Layport ชื่อภาพผลงานชุด River of Kings นั้นมีการแสดงออกถึงความสำคัญของรูปทรงปลาทะเล ความชัดเจนของเส้นโค้งที่อยู่ภายในรูปทรงปลาอย่างพิถีพิถันมีความงดงาม

ภาพประกอบที่ 5 : Made by nuns in Xalapa,Sugar fish in a basket Veracruz,Lofbasket

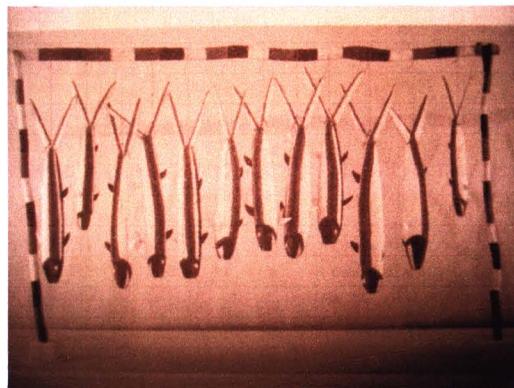
ภาพประกอบที่ 6 : Ron Layport, River of Kings,2001 bleached maple (30.5x10cm)

นอกเหนือจากนี้ “ ศิลปะชนเผ่า Aboriginal ของ Australian การเขียนสี รูปสัตว์ เช่น ปลาเป็นจุด ๆ วิธีการที่จุดลงไปเป็นลวดลายต่างๆ ลวดลายพื้นฐาน ลวดลายง่ายๆ ที่จิตใต้สำนึกของมนุษย์รู้สึกถึงเรื่องราวอย่างนี้ได้ เรื่องเส้น เรื่องจุด ระบายของสี เป็นการรับรู้อย่างง่ายๆ” (The oxford companion to Aboriginal art and culture ,2000) ตรงกับผลงานที่ข้าพเจ้าต้องการ โดยนำรูปทรงปลา ทะเลนำมาสร้างสรรค์ด้วยการประดับประดา สร้างให้เกิดคุณค่าทางการมองเห็นถึงความงามที่คงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ โดยใช้ความสามารถทางหัตถกรรม “ คล้ายกับชนเผ่า Aboriginal ที่ต้องการแสดงออกถึงแหล่งที่มา การดำรงชีวิต การหาแหล่งอาหาร จนกลายเป็นผลงานทางศิลปะที่มีความงดงาม ” (The oxford companion to Aboriginal art and culture ,2000) (ภาพประกอบที่ 7-10) ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้วิธีการทางหัตถกรรมที่วิจิตรบรรจงเรียบง่ายและจริงใจ และสิ่งที่เหมือนกันในผลงานของข้าพเจ้ากับชนเผ่า Aboriginal และในภาพประกอบที่ 7และ8นั้นคล้ายคลึงกันในส่วนของเทคนิควิธีการ การเขียนสีขาวเป็นลายเส้นและลายจุด การเขียนสีขาวเป็นระบายบนวัสดุไม้ในรูปทรงปลาและการแสดงถึงความสมบูรณ์ของทรัพยากร มีการวาดลวดลาย ใส่รายละเอียดไว้อยู่ภายในรูปทรงปลาอย่างง่ายๆ เน้นการแสดงออกถึงความเป็นอยู่ การออกหา อาหาร ผลงานของ Ramingining artists ที่มีชื่อว่า The Aboriginal Memorial เป็นภาพปลาที่ทำจากกระบอกไม้ไผ่ สร้างสรรค์ด้วยการเขียนลายสีไว้อยู่ในวัสดุที่มาจากธรรมชาติ อย่างเรียบง่ายและมีความสมบูรณ์ของการซ้ำ การเรียงกันในแนวตั้งของวัสดุ ไม้ไผ่มีการจัดวางอย่างลงตัวอยู่ภายในภาพผลงาน ส่วนผลงานของ Arthur Pambeanoy นั้น เป็นผลงานจัดวางที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับปลาที่แสดงถึงแหล่งอาหาร ชื่อภาพ Bonefish มีการแสดงออกอย่างผลงานการจัดวาง เทคนิคแกะสลักรูปทรงปลาอย่างคร่าวๆเป็นรูปปลาห้อยหัวลงมีความสูงแตกต่างกัน ทำให้เกิดความลงตัวผ่านการมองเห็น ซึ่งมีส่วนที่

คล้ายคลึงกันกับงานของข้าพเจ้าในเรื่องการใส่ลวดลาย รายละเอียดไว้ภายในรูปทรงปลา เช่นกัน และการใช้สีขาวยในการทำให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ไว้อยู่ภายในบางส่วนภายในของผลงาน คล้ายคลึงกันในเรื่องของเทคนิคและการนำเอาวัสดุมาใช้

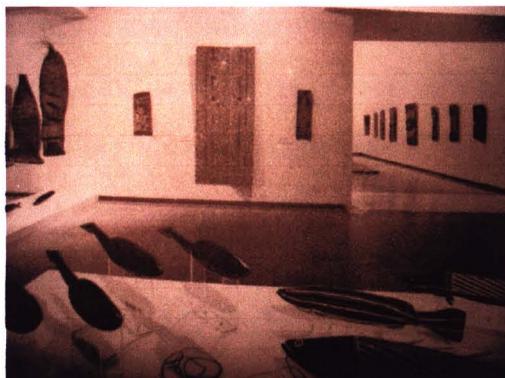
ภาพประกอบที่ 7 : Ramingining artists, The Aboriginal Memorial, 1987-88

ภาพประกอบที่ 8: Arthur Pam began ,Bonefish,1962 ,Paint On wood , 140x216.5cm.

ข้าพเจ้ามองเห็นเกล็ดปลาที่มีความงดงามมีสีสัน จึงใช้เทคนิคการเขียนสีขาวยลงไป ในรูปทรงปลาทั้งในลักษณะที่เป็นลวดลายจุด ลายเส้น ลายระนาบ ด้วยสีขาว สีสันต่างๆ สีสันของ เกล็ดปลาที่มีความแวววาว ความงดงาม มีหลากหลายสี เช่น สีม่วง สีฟ้า สีส้ม ฯ เป็นสีสันที่ไม่ค่อย ได้พบเห็นกับสภาพชีวิตบนพื้นโลก ภายในทะเลเกล็ดปลาจะมีสีสันต่างๆ งดงาม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ

กับผลงานของชนเผ่า Aboriginal ส่วนใหญ่ชนเผ่านี้จะเริ่มต้นสร้างสรรค์ผลงานมาจากวัฒนธรรม
ความเป็นอยู่ การเขียนสี จุด การวาดลวดลายลงบนร่างกาย การประดิษฐ์ เครื่องดนตรี มุมเมอแรง
และวัสดุต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้มุ่งเน้นในเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่

ภาพประกอบที่ 9: David Malangi “The Native Born”,Museum of Contemporary Art,Sydney,1996

ภาพประกอบที่ 10 : Jimmy Wululu,NativeBorn” Museum of Contempor

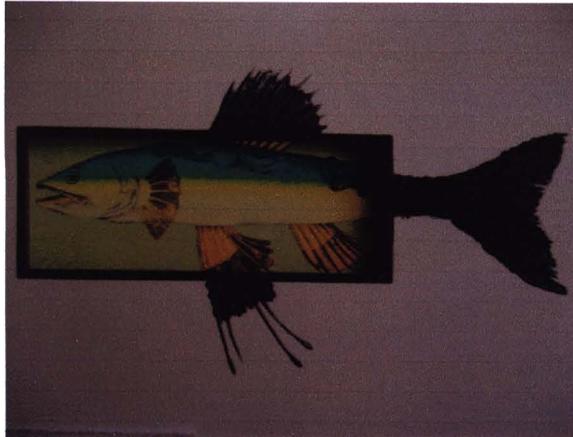
แหล่งกำเนิด แหล่งที่มาทำให้ภาพผลงานของชนเผ่า Aboriginal นั้นมีความลงตัวของ
เอกภาพ และความงดงามอย่างเรียบง่าย

ชนเผ่า Aboriginal นั้นสร้างสรรค์ผลงานสืบต่อกันเรื่อยมาหลายยุคหลายสมัย เริ่มต้นจากประเพณีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การวาดเส้นลงบนร่างกายเพื่อความสวยงามในเทศกาลงานเฉลิม-ฉลองต่างๆ เครื่องใช้ไม้สอย ที่มีการประดิษฐ์ประคองอย่างงดงามและลงตัวเพื่อใช้ในพิธีการเฉลิม-ฉลองเช่นกัน

“ดังกล่าวแล้วเป็นเรื่องราวความเป็นมาของ Aboriginal ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมของ Australian และงานหัตถกรรมพื้นเมืองที่พวกเขาผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ Aboriginal ยังมีผลงานที่ถือเป็นงานศิลปะที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชีวิตจิตใจของพวกเขาอีกหลายอย่าง” (วิบูลย์ ลีสุวรรณ . 2539 : 26)

ซึ่งวิถีชีวิตนี้ ได้สานต่อเรื่อยมาจนกลายเป็นผลงานทางศิลปะอย่างสากล ส่วนความแตกต่างทางรูปแบบการใช้สีของชนเผ่า Aboriginal เป็น โทนมสีเอกรงค์ (Monochrome) มีความแตกต่างกับการใช้สีในผลงานของข้าพเจ้าที่จะใช้สีสดใส เพื่อให้เกิดความรู้สึกมีความงดงาม กระตุ้นสายตาผู้ชมให้มีความรู้สึกตื่นตัว ร่าเริงแจ่มใส สนุกสนาน และความคึกคัก สิ่งนี้ก็เป็นที่มาของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าในชุดวิทยานิพนธ์นี้ด้วยเช่นกัน(ภาพประกอบที่ 9-10) นอกเหนือจากนี้

ข้าพเจ้าได้อธิบายจากศิลปะที่เกี่ยวข้องเนื่องในการสร้างสรรค์ผลงานที่ใช้เรื่องราวของรูปปลาจาก ศิลปิน รสลิน กาสต์ “ในเรื่องของการใช้รูปทรงปลา ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานปลาในลักษณะสื่อผสม ประกอบด้วย ภาพพิมพ์ลิโทกราฟ เบล็ก และไม้ในการนำเสนอเรื่องราวในเชิงความขัดแย้งเป็นหลัก และได้กำหนดให้ ปลาเป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของชีวิต หากแต่ผลงานชิ้นนี้ได้แยกย่อยออกเป็นชุด “จุดชีวิต” อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการ เกี่ยวกับน้ำหลากหลายโครงการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงห่วงใยในความทุกข์ยากของพสกนิกร น้ำพระราชหฤทัยนี้เปรียบเสมือน “จุดชีวิต ” ใหม่ให้แก่ปวงชนชาวไทย” โดยให้รูปปลาที่อยู่ในภาพพิมพ์เป็นส่วนที่รับน้ำ “ จุดชีวิต ” ขึ้นมา ในขณะที่ส่วนนอกกรอบภาพพิมพ์ยังคงขาดน้ำและไร้ชีวิต” (สัมภาษณ์ ศิลปิน รสลิน กาสต์ 14 กค. 51) ส่วนในการแสดงออกของข้าพเจ้านั้นเน้นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตได้ทั้งทะเล ความมีชีวิตชีวา ความอุดมสมบูรณ์ ความงดงาม โดยมุ่งสู่สุนทรียศาสตร์ทางการมองเห็น ทางความงาม ที่สร้างสรรค์จากการมองเห็นทำให้เกิดวิถีทางทัศนศิลป์ในการนำเสนอผลงานเป็นสำคัญ(ภาพประกอบที่ 11)

ภาพประกอบที่ 11: “spark-life”, 2003, Mixed Media
(สูจิบัตรนิทรรศการศิลปกรรมของคณาจารย์ ภาควิชาภาพพิมพ์ จิตรกรรม และประติมากรรม, 2546)

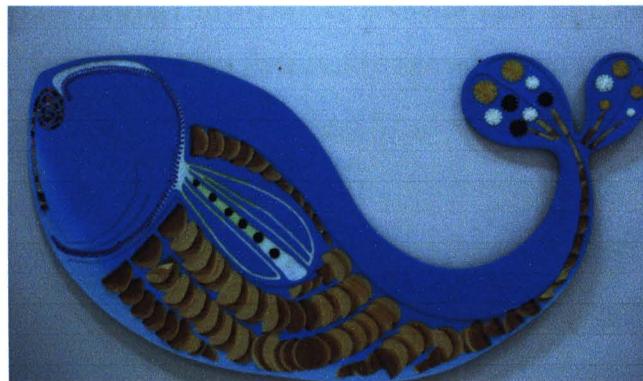
ข้าพเจ้านั้นได้แรงบันดาลใจจากผลงานชุด spark-life นี้ เมื่อมองเห็นผลงานในส่วนที่มีความมีชีวิตชีวา ซึ่งจะมีความขัดแย้งกับผลงานบางส่วนที่อยู่นอกกรอบที่แสดงถึงความแห้งแล้ง การขาดน้ำ ไร้ซึ่งชีวิต นั้นเป็นสื่อถึงที่มาของผลงาน

1.3 ผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์

จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ผ่านมาในชุด “ ความงดงามในรูปทรงปลา ” ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวรูปทรงโดยสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ ลวดลายที่จะเกิดขึ้น คงความงดงามสดชื่น สดใส หลากหลายสีสัน ที่มีความแปลกตา เป็นการประดับประดา โดยใช้ฝีมือเป็นงานหัตถกรรม การเย็บปักถักร้อย โดยมีการติดตั้งผลงานในรูปแบบงานสองมิติที่มีการติดตั้งจัดวางเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งลักษณะการติดตั้งปลาจำนวนตัวเดียว หรือจำนวนสองตัวหรือมีลักษณะของการติดตั้งเป็นกลุ่มฝูง โดยข้าพเจ้าได้นำเอาวัสดุ เช่น ผ้าที่มีการประดิษฐ์ตกแต่งด้วยการเย็บ หรือการร้อยลูกปัด และการเขียนสีลงไปในส่วนบางส่วนของรูปทรงเพื่อให้เกิดมิติ น้ำหนักและรายละเอียดต่างๆ ไว้อยู่ภายในรูปทรงแล้วจึงนำมาประกอบกันให้เป็นส่วนหนึ่งในส่วนที่เป็นรายละเอียดที่อยู่ภายในตัวผลงาน

ภาพประกอบที่ 12 : ความงดงามในรูปแบบทรงปลา,2551,Mixed media

ภาพประกอบที่ 13: ความงดงามในรูปแบบทรงปลา,2551, Mixed media

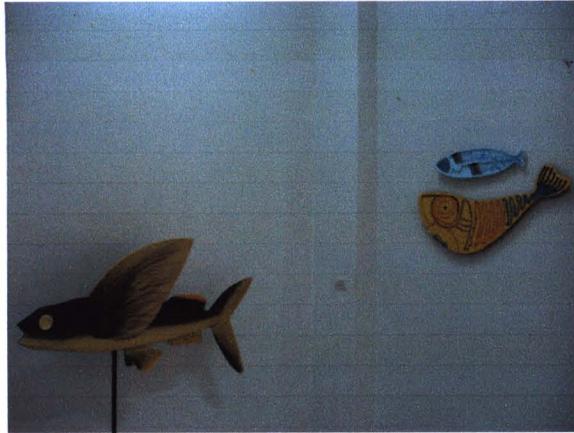
ภาพประกอบที่ 14 : ความงดงามในรูปแบบทรงปลา,2551, Mixed media

ผลงานชุด “ความงดงามในรูปทรงปลา” ข้าพเจ้ายังคงใช้รูปทรงปลาและมีการใช้สีสันทันที่เป็นสื่อถึงจินตนาการใต้ท้องทะเล ผลงานในชุดนี้มีความแตกต่างกันในบางส่วน ซึ่งเป็นรูปแบบผลงานในลักษณะสามมิติและสองมิติ แต่ลดทอนการตกแต่งด้วยตัววัสดุสำเร็จรูป โดยใช้การได้น้ำหนักอ่อนแก่เพื่อให้เกิดลักษณะที่มีความนุ่มนวลมีลักษณะคล้ายความเป็นจริงมากขึ้น ผลงานในชุดนี้ยังได้มีการนำผลงานมาติดตั้งร่วมกันระหว่างผลงานสองมิติและสามมิติ เพื่อให้เกิดลักษณะของความเป็นธรรมชาติการว่ายน้ำของปลาที่มีความต่อเนื่องกันระหว่างรูปทรงในแต่ละชิ้นงาน ความต่อเนื่องทาง การมองเห็นและในผลงานสามมิตินั้นมีเรื่องราวของรูปทรงที่ใช้สัดส่วนความโค้งเว้าของรูปทรงปลาให้มีลักษณะตามธรรมชาติมีปริมาตร ระยะทางการมอง ที่แฝงอยู่ภายในผลงานstudio 1 (ภาพประกอบที่ 12-17)

ภาพผลงานยังคงลักษณะสามมิติ บนแท่นจะมีการเชื่อมโยงในลักษณะเรื่องราวที่มีการอยู่ร่วมกันของฝูงปลา การว่ายน้ำเป็นฝูง และการดำรงชีวิตของปลาทะเล สีสันท สดใส ยังคงมีการบรรจุวัสดุที่มีความสวยงามไว้อยู่ภายในรูปทรง มีรายละเอียดอยู่ภายในรูปทรง แสดงถึงความมีชีวิตชีวา ความอุดมสมบูรณ์ ความงดงาม

ภาพประกอบที่ 15 : ความงดงามในรูปทรงปลา,2551, Mixed media

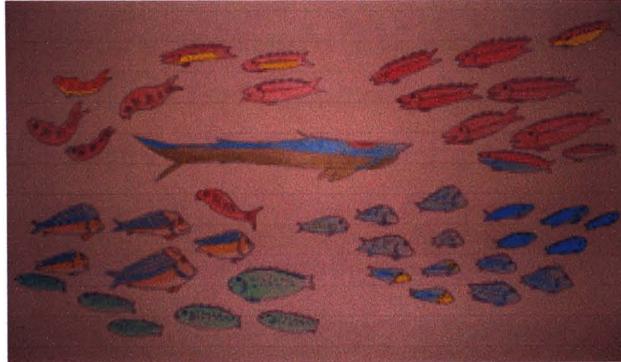
ภาพประกอบที่ 16 : ความงดงามในรูปทรงปลา,2551, Mixed media

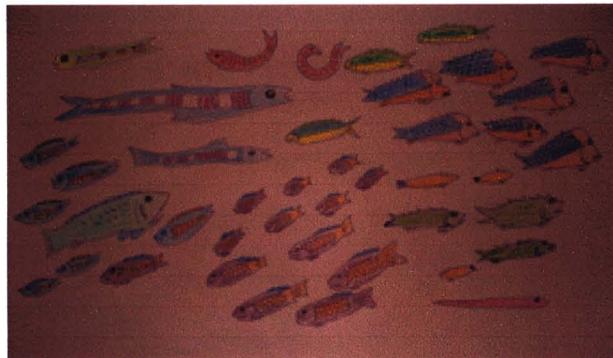
ภาพประกอบที่ 17 : ความงดงามในรูปทรงปลา,2551, Mixed media

ตั้งที่กล่าวมาทั้งสี่ล้วนเป็นที่มาและเป็นแรงบันดาลใจ ที่มีความสำคัญส่งผลให้ข้าพเจ้า เกิดแนวความคิด เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นผลงานศิลปะนิพนธ์ชุด “ ปลาของวิสาข์ ”

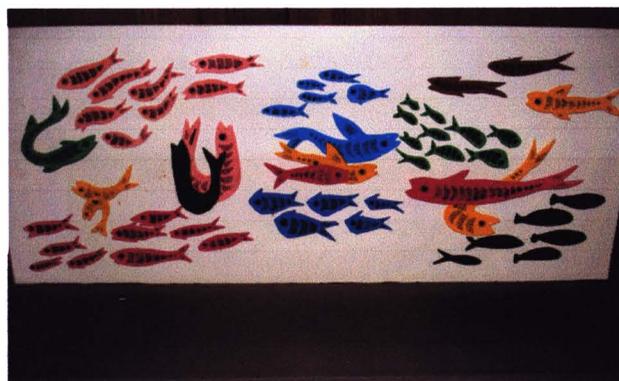
ภาพร่างผลงานอย่างคร่าวๆแสดงถึงลักษณะของการว่ายน้ำของฝูงปลาในแต่ละกลุ่มฝูง ซึ่งเป็นที่มาอีกส่วนหนึ่งที่มีผลต่อแนวความคิดในการจัดวางผลงานในศิลปะนิพนธ์ชุดนี้ด้วย (ภาพประกอบที่ 18, 19, 20)

ภาพประกอบที่ 18 : รายละเอียดของผลงานสองมิติ

ภาพประกอบที่ 19 : รายละเอียดของผลงานสองมิติ

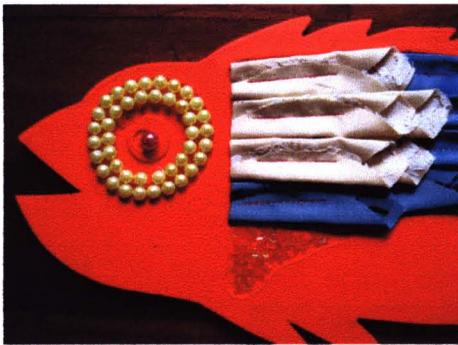

ภาพประกอบที่ 20 : รายละเอียดของผลงาน ภาพประกอบคร่าว ๆ ผลงาน โดยภาพรวมของฝาผนัง
ห้องนิทรรศการคณะวิจิตรศิลป์

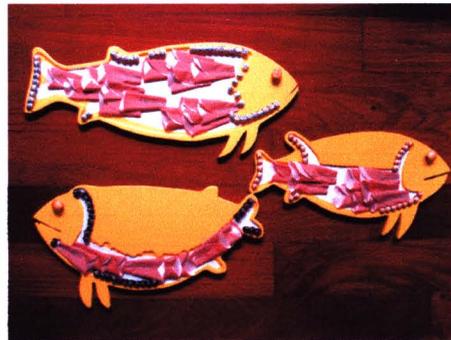

ผลงานในชุด “ปลาของวิเศษ” ปลาแต่ละตัวจะมีการประดับตกแต่งจากวัสดุหลากหลายชนิดและมีลักษณะบุคลิกของปลาแต่ละตัวแตกต่างกันไป ดังเช่นตัวอย่างวัสดุที่ทำจากฟ้านำมาเย็บเป็นกลีบแหลมคล้ายกับ เกี๊ยปลา และวัสดุที่หลากหลายนำมาตกแต่งไว้อยู่ภายในรูปทรง ตามลักษณะของรูปทรงจำนวนปลาตัดเป็นรูปทรงไม้จะเห็นได้จากภาพประกอบนี้อย่างคร่าวๆ ที่สร้างทำให้เกิดรูปทรงใหม่ขึ้นมา

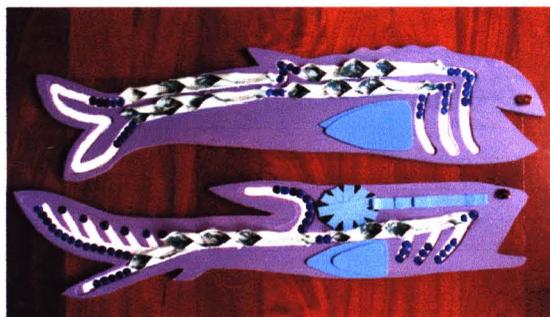
การวางวัสดุนี้จะทำให้เกิดองค์ประกอบที่อยู่ภายในลักษณะนี้เองที่ข้าพเจ้าต้องการสื่อถึงจินตนาการที่มีของข้าพเจ้าจากเรื่องราวของความเป็นชีวิตชีวา ความอุดมสมบูรณ์ ความงดงาม ผลงานที่ปรากฏจึงเต็มไปด้วยการประดิษฐ์ประคอย การค่อยๆ วางวัสดุลงบนพื้นที่ว่างบางส่วนที่อยู่ภายในรูปทรงปลาทะเลที่เน้นในเรื่องของการเชื่อมโยงระหว่างรูปทรงแต่ละรูปทรงเมื่อติดตั้งในพื้นที่ว่างที่ผนังห้องนิทรรศการคณะวิจิตรศิลป์ สีสนที่สดใสนั้นมีความสำคัญกับผลงานในชุดนี้ เพื่อต้องการให้ผู้ดูภาพผลงานเกิดการมองเห็นทางทัศนศิลป์ ที่มีลักษณะคล้ายกับการว่ายน้ำของปลาเป็นกลุ่มฝูงในส่วนของมุมมองผ่านวิธีการทางการจัดวางนี้เป็นส่วนในการสร้างสรรค์หรือการมองเห็น (ภาพประกอบที่ 21 - 26)

ภาพประกอบที่ : 21

ภาพประกอบที่ : 22

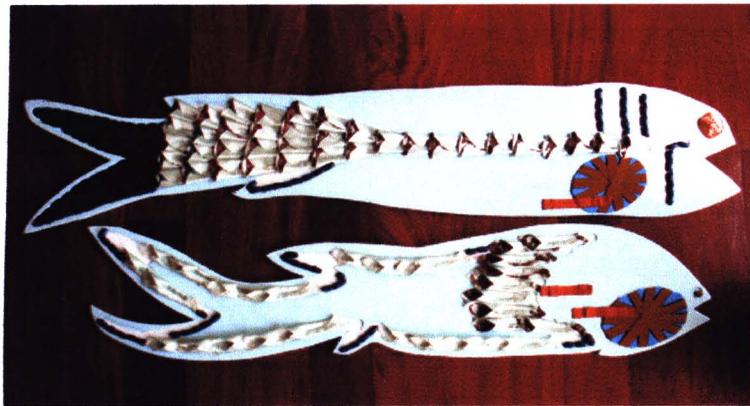

ภาพประกอบที่ : 23

ภาพประกอบที่ : 24

ภาพประกอบที่ : 25

ภาพประกอบที่ : 26

ภาพประกอบที่ 21 – 26 : ภาพผลงานบางส่วนของผู้ปลาในแต่ละกลุ่มผู้และรายละเอียดต่าง ๆ